

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3287/2024 (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény és az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény egyes rendelkezései, valamint a központi hitelinformációs rendszerről szóló 2011. évi CXXII. törvény egyes rendelkezése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.109/2022/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély személyesen, majd a hiánypótlás során meghatalmazott jogi képviselő (dr. Babits András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban: DH1. törvény) 1. § (1) bekezdése egyes részei, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (továbbiakban: DH2. törvény) 2. § 5. pontjának, és az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (továbbiakban: DH3. törvény) 1. § (1) bekezdés egyes részeinek, a központi hitelinformációs rendszerről szóló 2011. évi CXXII. törvény 2. § (1) bekezdés c) pontjából a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (továbbiakban: Hpt.) 3. § (1) bekezdés c) pontjára utaló rendelkezést, valamint a Dunaújvárosi Járásbíróság 7.P.20.889/2019/39. számú ítélete, a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.203/2021/6. számú ítélete és a Kúria Gfv. VI.30.109/2022/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] A felperes indítványozó az alperes jogelődjével 2007. december 21-én svájci frank alapú, változó kamatozású pénzügyi lízingszerződést kötött, a lízingtárgy egy személygépkocsi volt. A szerződésben a felek rögzítették, hogy a lízingtárgy tulajdonjogát a szerződés alapján kizárólag az indítványozó szerzi meg. A felperes indítványozó keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a közte és az alperes jogelődje között nem jött létre lízingszerződés, mert álláspontja szerint az alperes jogelődje nevében eljáró személy nem rendelkezett érvényes képviseleti jogosultsággal. A másodlagos kereseti kérelem szerint a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozva, hogy a szerződés jogszabályba ütközik, ezért semmis. Harmadlagosan azért kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását, mert az általános lízingszerződési feltételeket nem kapta meg, nem ismerhette meg, emiatt az nem vált a szerződés részévé sem. Így az általános lízingszerződési feltételek hiányában a lízingszerződés érvénytelen. Negyedlegesen arra hivatkozott, hogy azért érvénytelen a szerződés, mert nem volt megfelelő az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte, azzal, hogy álláspontja szerint túlfizetése van az alperes jogutódja felé, tekintettel a tisztességtelenül felszámított összegre. Ezen kívül felelős őrzésre hivatkozva tárolási költségek, a befizetett biztosítások visszatérítését és a gépjárműadó megtérítését kérte. Nem vagyoni

kártérítésre is igényt tartott, mert a Központi Hitelinformációs Rendszerben (továbbiakban: KHR rendszer) történő regisztrálása számára jelentős hátrányt okozott.

- [4] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a szerződés létrejött, a szerződést kötő fél rendelkezett meghatalmazással. A szerződés nem ütközött jogszabályba sem, mert megfelelt az ügyben alkalmazandó hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (régi Hpt.) rendelkezéseinek. A felperes elismerte aláírásával azt, hogy az általános lízingszerződési feltételeket megismerte, átvette. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás is megfelelt mind a hazai, mind az uniós jogszabályoknak, mert az általános lízingszerződési feltételek ezt is kimerítően tartalmazzák. Vitatta a szerződéssel összefüggésben a követelések összegszerűségét, mert azok nem felelnek meg a DH1-3. törvényeknek. A felelős őrzés, a befizetett biztosítási díjak, adók jogalapját és összegszerűségét is vitatta az alperes. A felperes nem vagyoni kárigénye kapcsán pedig a felperes nem adta elő és nem bizonyította az igény érvényesítéshez szükséges feltételeket.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a felperes és az alperes jogelődje között a 2007. december 21. napján megkötött pénzügyi lízingszerződés érvénytelen, ezt meghaladóan a felperes indítványozó keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes képviselőjében eljáró személy jogszerűen járt el, a szerződés létrejött a felek között és alaki okból nem tekinthető érvénytelennek. A felek között kötött szerződés nem ütközött jogszabályba sem. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó felperes az általános lízingszerződési feltételeket nem kapta meg. Az eljárás során megállapítást nyert, hogy a felperes nem az általános lízingszerződési feltételeket, hanem a kölcsön ügyletekhez és nem lízingügyletekhez tartozó általános szerződési feltételeket kapta meg a szerződés aláírásakor, így az nem vált a szerződés részévé. Az elsőfokú bíróság megállapította azt is, hogy az árfolyamváltozásra vonatkozó tájékoztatás egyébként nem felelt meg a vonatkozó joggyakorlatnak, mert csak általában szólt az árfolyamváltozás lehetőségéről. Az elsőfokú bíróság elutasította a felperes indítványozónak az érvénytelenség jogkövetkezményét érintő keresetét. Az ítélet szerint a felperes nem adott megfelelő részletezettségű, ellenőrizhető ténybeli és számszaki alapokon nyugvó elszámolást, így a kereseti igényének összegszerűsége, annak jogalapja, hogy milyen számítások eredményeként és megalapozottan jutott-e a felperes a kereseti követelése szerinti eredményre, nem volt nyomon követhető. További felajánlott bizonyítás hiányában nem volt abban a helyzetben a bíróság, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményéről és az ahhoz kapcsolódó elszámolásról döntsön. Az elsőfokú bíróság elutasította a sem jogalapjában, sem összegszerűségében nem bizonyított, a lízingtárggyal összefüggő költségek megtérítésére és a nem vagyoni kártérítésre irányuló kereseti kérelmét.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mind a felperes, mind az alperes fellebbezést nyújtott be.
- [7] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a felperes keresetét teljes egészében elutasította. A bíróság a döntését az alábbiak szerint indokolta. A felperes elszámolása a DH2. törvény 37/A. §-a szerinti elszámolásnak nem felelt meg, a felperes indítványozó azt a bíróság felhívása ellenére fenntartotta. A felperes fenntartotta azt is, hogy álláspontja szerint a devizatörvényekhez kapcsolódó elszámolás a jelen szerződéses jogügylet esetén nem alkalmazható. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság tájékoztatta az indítványozót arról, hogy neki kell bizonyítania az elszámolás helyességét, ugyanakkor szakértői bizonyítást nem kért és ennek költségeit nem előlegezte meg. Ennek hiányában a bíróság a jogkövetkezmények alkalmazásáról nem dönthetett.
- [8] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon döntésével, hogy a szerződés érvénytelenségét az ítélet rendelkező részében megállapította, a felperes ezt meghaladó keresetét pedig elutasította. A szerződés érvénytelensége iránti kereset ugyanis egységes egészként bírálendő el a szerződés érvénytelensége esetén alkalmazható jogkövetkezményekkel, a DH2. törvény 37. § (1) és (2) bekezdése alapján. A másodfokú bíróság ezért a felperes keresetét teljes egészében elutasította. Kiemelte azonban a másodfokú bíróság azt, hogy a szerződés érvénytelensége tekintetében a jogalap vonatkozásában az elsőfokú bíróság döntése helytálló volt, a szerződés az első- és másodfokú ítéletekben írt érvelés és indokolás alapján érvénytelen, a felek az így eldöntött jogalapot a továbbiakban egymás közt vitássá nem tehetik, az ítélet jogerőhatása beállt.
- [9] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, de a felülvizsgálati kérelemhez nem csatolt a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 415. § (1) bekezdés e) pontja alapján visszautasította. A Pp. 408. § (1) bekezdés szerint nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi perben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot nem haladja meg. A Pp. 409. § (1) bekezdése értelmében, ha a felülvizsgálatnak a Pp. 408. § alapján nem lenne helye – ugyanakkor a törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárta ki – a felülvizsgálatot a Kúria kivételesen, a Pp. 409. § (2) és (3) bekezdésében megjelölt okokból engedélyezi, engedélyezheti. A Kúria megállapította, hogy jelen ügyben a felülvizsgálati kérelemben

vitatott érték megegyezik a felperes keresetében kért marasztalási összeggel (539 085 forint), ami nem haladja meg a Pp. 408. § (1) bekezdésében meghatározott összeget. Mivel az indítványozó nem terjesztett elő a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, a Kúria a felülvizsgálati kérelmet érdemben nem vizsgálta.

- [10] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [11] 2.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére hivatkozva kérte a DH1. törvény 1. § (1) bekezdéséből és az 1. § (1a) bekezdéséből, valamint a DH3. törvény 1. § (1) bekezdés a) pontjából a 2. § (1) bekezdés c)–d) és k) pontjaiból a „pénzügyi lízing” szövegrész megsemmisítését. Az indítványozó kérte a DH2. törvény 2. § 5. pontjának megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint – utalva az Alkotmánybíróság gyakorlatára – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközik az, hogy a megsemmisíteni kért jogszabályok utólag vonták be a pénzügyi lízingszerződést a devizahitelesek megsegítése érdekében hozott jogszabályokba. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályok megalkotásával a jogalkotó a semmis szerződéseket joghatás kiváltására alkalmassá tette és elszámolási kötelezettséget írt elő a felek számára.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a 2011. évi CXXII. törvény 2. § (1) bekezdés c) pontjából megsemmisíteni kérte a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 3. § (1) bekezdés c) pontjára utaló jogszabályi részt. Álláspontja szerint az Alaptörvény VI. cikk (1) és (3) bekezdéseit sérti az a jogszabály, amely a lízingbevevők adatainak a KHR rendszerben nyilvánított negatív adólistába való rögzítését írja elő, mert a pénzügyi lízingszerződés nem hitel jogviszony.
- [13] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésére hivatkozva kérte az eljáró bíróságok ítéleteinek és végzésének megsemmisítését. Az indítványozó az eljáró bíróságok előtt hivatkozott arra, hogy a jelen alkotmányjogi panaszban támadott jogszabályok az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköznek, mert tiltott visszaható hatályú jogalkotásnak minősülnek. Az eljáró bíróságok ítéletei azért is alaptörvény-ellenesek, mert nem indokolták meg azt, hogy miért kell alkalmazni a DH2. törvényt, ha az általános lízingszerződési feltételek nem váltak a szerződés részévé. A bíróságok ezzel megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikkét és 28. cikkét is. Ugyancsak megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a T) és R) cikket az eljáró bíróságok azzal, hogy a képviselői jog értelmezésénél figyelmen kívül hagyták az ügyben alkalmazandó jogszabályok rendelkezéseit és a bíróságok az ítéletek jogi érvelését a Kúria polgári jogegységi határozatára is alapították, amely az Alaptörvény szerint nem jogszabály.
- [14] Az indítványozó szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálásakor a pertárgyértéket is helytelenül határozta meg. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a pertárgy értékét a Pp. 408. § (1) bekezdés szerinti ötmillió forintos összeg felett határozta meg és ezért nem csatolt engedélyezés iránti kérelmet. A Kúria a pertárgy értékét alacsonyabb mértékben, a Pp. 408. § (1) bekezdésben előírt mértéket el nem érően határozta meg, és ezért, valamint az engedélyezési kérelem hiánya miatt nem vizsgálta érdemben a felülvizsgálati kérelmet.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [16] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló kúriai végzést az indítványozó jogi képviselője 2022. május 27-én vette át, alkotmányjogi panaszát az indítványozó 2022. július 26-án terjesztette elő. Az alkotmányjogi panasz tehát a Kúria támadott végzése tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdés szerinti hatvan napos határidőn belül került benyújtásra.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a DH1-3. törvények egyes rendelkezéseinek, valamint az alapügyben hozott törvényszéki és járásbírói ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmet az engedélyezési kérelem hiánya miatt visszautasította, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 26. § (1) bekezdése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a törvényszéki jogerős ítélet tekinthető.
- [18] Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése szerint a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg.

- [19] Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal határidőben nem támadta meg (a másodfokú döntést 2022. január 3-án vett át), erre az indítványozó nem hivatkozott, és a Kúria a Pp. 415. § (1) bekezdés e) pontján alapuló döntését nem mérlegelési jogkörben hozta meg. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a jelen ügyben a jogerős döntés állított alaptörvény-ellenessége nem vizsgálható {vö. 3122/2024. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [20]}. Nem vizsgálható az elsőfokú és másodfokú döntésekben alkalmazott jogszabályok alaptörvény-ellenessége sem, tekintettel arra, hogy a támadott jogszabályi rendelkezéseket az elsőfokú és másodfokú bíróságok alkalmazták, a Kúria nem. Az Alkotmánybíróság minezek alapján megállapítja, hogy indítványozónak az elsőfokú és a másodfokú döntéssel szemben benyújtott Abtv. 26. § (1) bekezdésen és 27. § (1) bekezdésen alapuló alkotmányjogi panasza elkésztett.
- [20] 3.2. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát a továbbiakban csak a Kúria végzését támadó elemében értékelte {lásd: 3480/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [37]}. Az indítványozó a Kúria végzését tartalmilag az Abtv. 27. § (1) bekezdésen alapuló alkotmányjogi panasszal támadta.
- [21] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló peres eljárásban felperesként vett részt, így az indítványozásra jogosultnak és érintettnek tekinthető.
- [22] Az Alkotmánybíróságnak a Kúria támadott végzése kapcsán azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményeinek.
- [23] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megsértettként megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a Kúria végzésével csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése hozható kapcsolatba. Az indítványozó kiegészített alkotmányjogi panasza indokolásában is az elsőfokú és a másodfokú ítéletekkel kapcsolatban hozott fel jogi érveket. A Kúria végzésével összefüggésben az indítvány egy számítást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az indítványozó szerint a Kúria miért ítélte meg tévesen a pertárgyértéket. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó megjelölte ugyan az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, de nem fejtette ki az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a Kúria végzése miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel, az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdés és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. július 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1787/2022.

